

"Нафта. Переробка нафти"

Презентація з хімії
учня 11-Б
СЗСШ №1 м.Чернігова
Афанасьєва Ярослава.

Нафта - рідке паливо

- Нафта — горюча корисна копалина, складна суміш вуглеводнів різних класів з невеликою кількістю органічних кисневих, сірчистих і азотних сполук, що являє собою густу маслянисту рідину, від темно-бурого до чорного кольору.

Фізичні властивості

- - Найголовнішою властивістю нафти, є здатність виділяти при згорянні значну кількість теплоти.
- - Має специфічний запах.
- - Легко запалюється.
- - Не розчинна у воді.

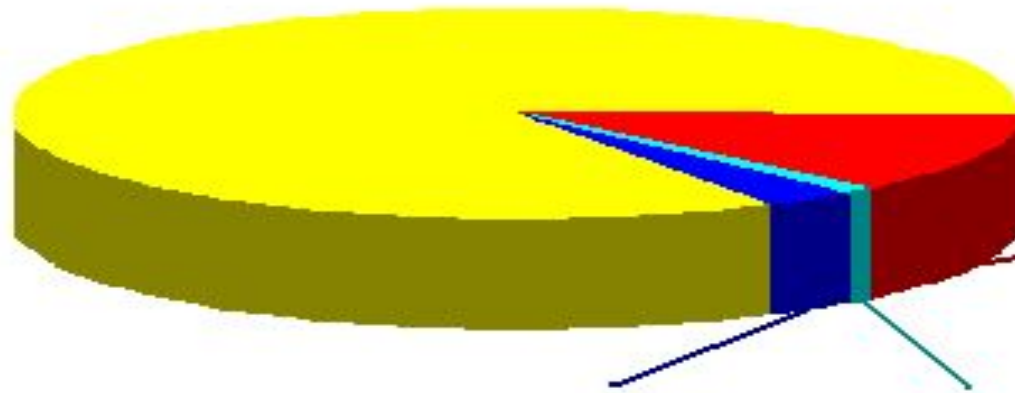
Дві точки зору походження нафти

- Органічне походження.
- Засновник теорії М.В. Ломоносов.
- Відповідно до цієї теорії нафту - це результат складних перетворень продукту життєдіяльності флори і фауни, похованих або у водоймах, або в осадових породах.
- Неорганічне походження.
- Засновник теорії теорії Д. І. Менделєєв.
- Він розглядав утворення нафтових вуглеводнів як результат взаємодії води з карбідами металів приблизно таким чином:
$$2\text{FeC} + 3\text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{Fe}_2\text{O}_3 + \text{C}_2\text{H}_6$$

Н. Д. Зелінський вважав, що вуглеводні могли вийти і так:
$$6\text{CO} + 4\text{H}_2 \rightarrow \text{C}_3\text{H}_8 + 3\text{CO}_2$$

Хімічний склад

Нафта - суміш більш 1000 різних речовин (правда, більшість з них представлено в незначних кількостях).

Вуглеводні
(79-88%)

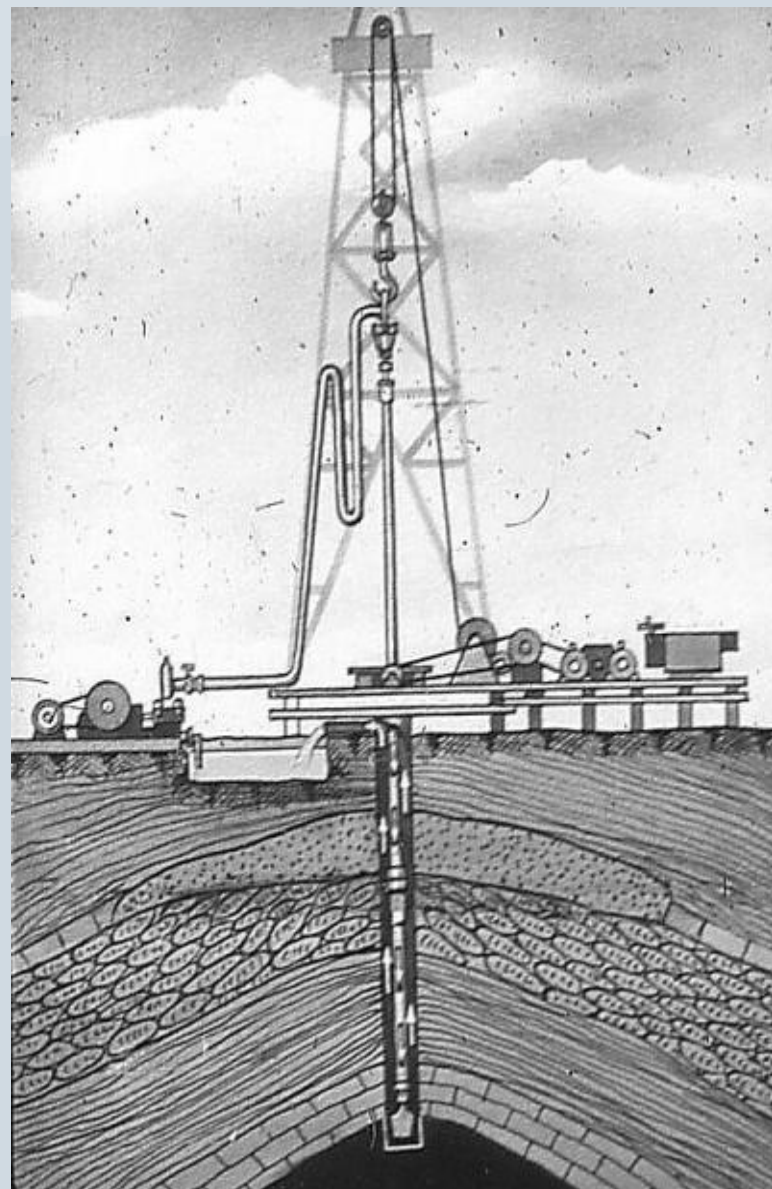
Водень
(11-14%)

Кисень, азот
та інші
елементи

Сірка
(0,1-5%)

Видобуток нафти

- Промисловий видобуток нафти веде відлік з 1859 р., коли вперше застосували розроблену **Е. Дрейком** технологію буріння свердловин, яка використовується до цих пір. Але повністю витягти нафту з родовищ не вдається (65% - максимум).

Видобуток нафти

Використовуються три основних способи видобутку нафти:

Фонтанний - нафта піднімається тільки під дією пластової енергії.

Газоліфтний - в свердловину закачують стиснене повітря, що виштовхує рідину на поверхню.

Насосний - підйом здійснюється насосами, що спускають в свердловину.

Плавуча бурильна установка на шельфі Охотського моря

Первинні процеси

- Первинні процеси переробки не припускають хімічних змін нафти і являють собою її фізичний поділ на фракції.
- **Фракція** (лат. *fractio*) — частка речовини, що відбирається під час перегонки.
- Спочатку промислова нафта проходить первинний технологічний процес очищення видобутої нафти від нафтового газу, води і механічних домішок - цей процес називається **первинною сепарацією нафти**.

Підготовка нафти

- Нафта надходить на НПЗ (нафтопереробний завод) в підготовленому вигляді для транспортування. На заводі вона піддається додатковому очищенню від механічних домішок, видалення розчинених легких вуглеводнів (C1-C4) і обезводнення на електрообессоліваючих установках (ЕЛОУ).

Перегонка нафти

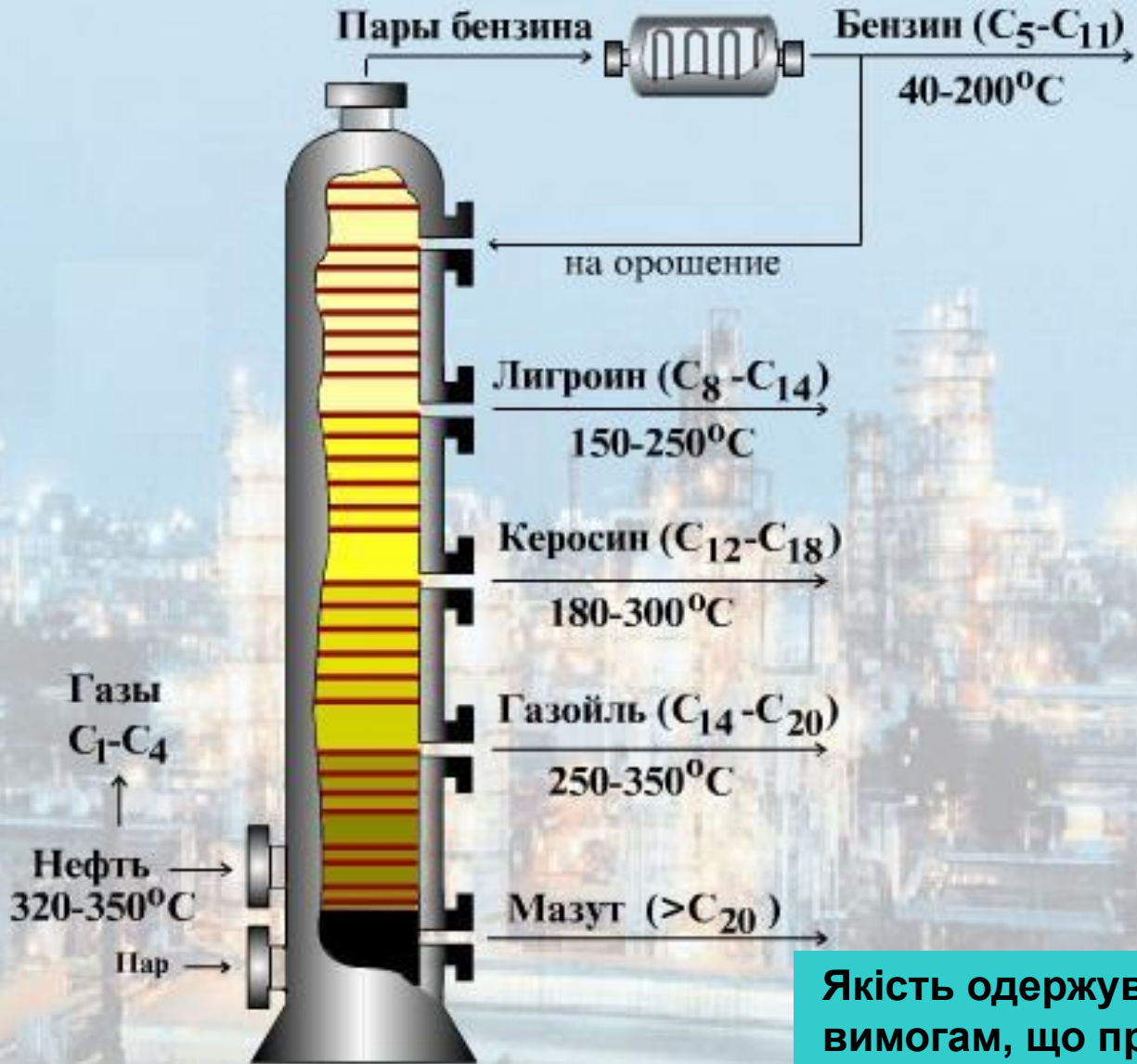
- **Фракційна перегонка** - розділення нафти методом нагрівання, випаровування та конденсації пари.

Перегонка здійснюється в особливих установках - **ректифікаційних колонах**.

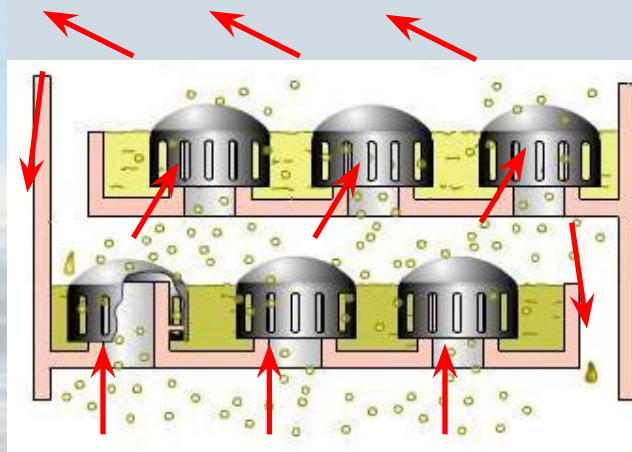
У них нафту нагрівається приблизно до **320 ° C**, і розігріті продукти подаються на проміжні рівні.

У колоні може бути від 30 до 60 розташованих з певним інтервалом піддонів і жолобів, на яких і конденсуються продукти перегонки.

Схема сучасної нафтоперегінної установки

Пристрій тарілок установки

Якість одержуваних фракцій не відповідає вимогам, що пред'являються до товарних нафтопродуктів, тому фракції піддають подальшій (вторинній) переробці.

Вакуумна дистиляція

- **Вакуумна дистиляція** - процес відгону з мазуту (залишку атмосферної перегонки) фракцій, придатних для переробки в моторні палива, масла, парафіни і церезини та іншу продукцію нафтопереробки та нафтохімічного синтезу. Після цього залишається важкий залишок - гудрон. Може служити сировиною для отримання бітумів.

Вторинні процеси

- Продукти первинної переробки нафти , як правило, не є товарними нафтопродуктами. Наприклад , октанове число бензинової фракції становить близько 65 пунктів , вміст сірки в дизельної фракції може досягати 1,0 % і більше , тоді як норматив становить , залежно від марки , від 0,005 % до 0,2 % . Крім того , темні нафтові фракції можуть бути піддані подальшій кваліфікованої переробці.
- У зв'язку з цим, нафтові фракції надходять на установки вторинних процесів, покликані здійснити поліпшення якості нафтопродуктів .

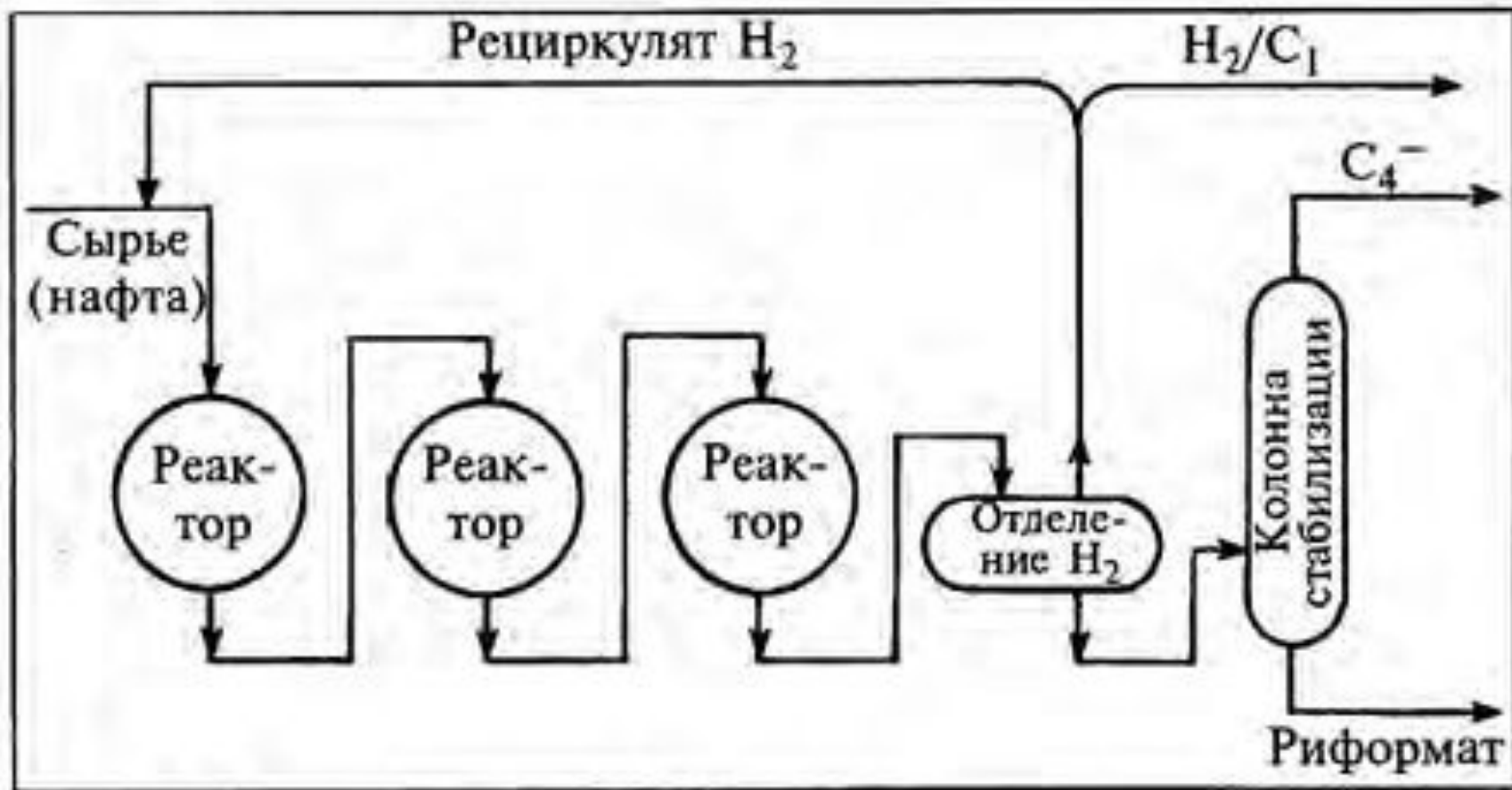
Процеси переробки нафти:

- Риформінг
- Гідроочищення
- Каталітичний крекінг
- Термічний крекінг
- Гідрокрекінг

Риформінг

- **Риформінг** - переробка бензинових і лігроїнових фракцій нафти з метою одержання високоякісних бензинів і ароматичних вуглеводнів.
- При цьому молекули вуглеводнів в основному не розщеплюються, а перетворюються. Сировиною служить бензінолігроїнова фракція нафти.

Каталітичний риформінг

Гідроочищення

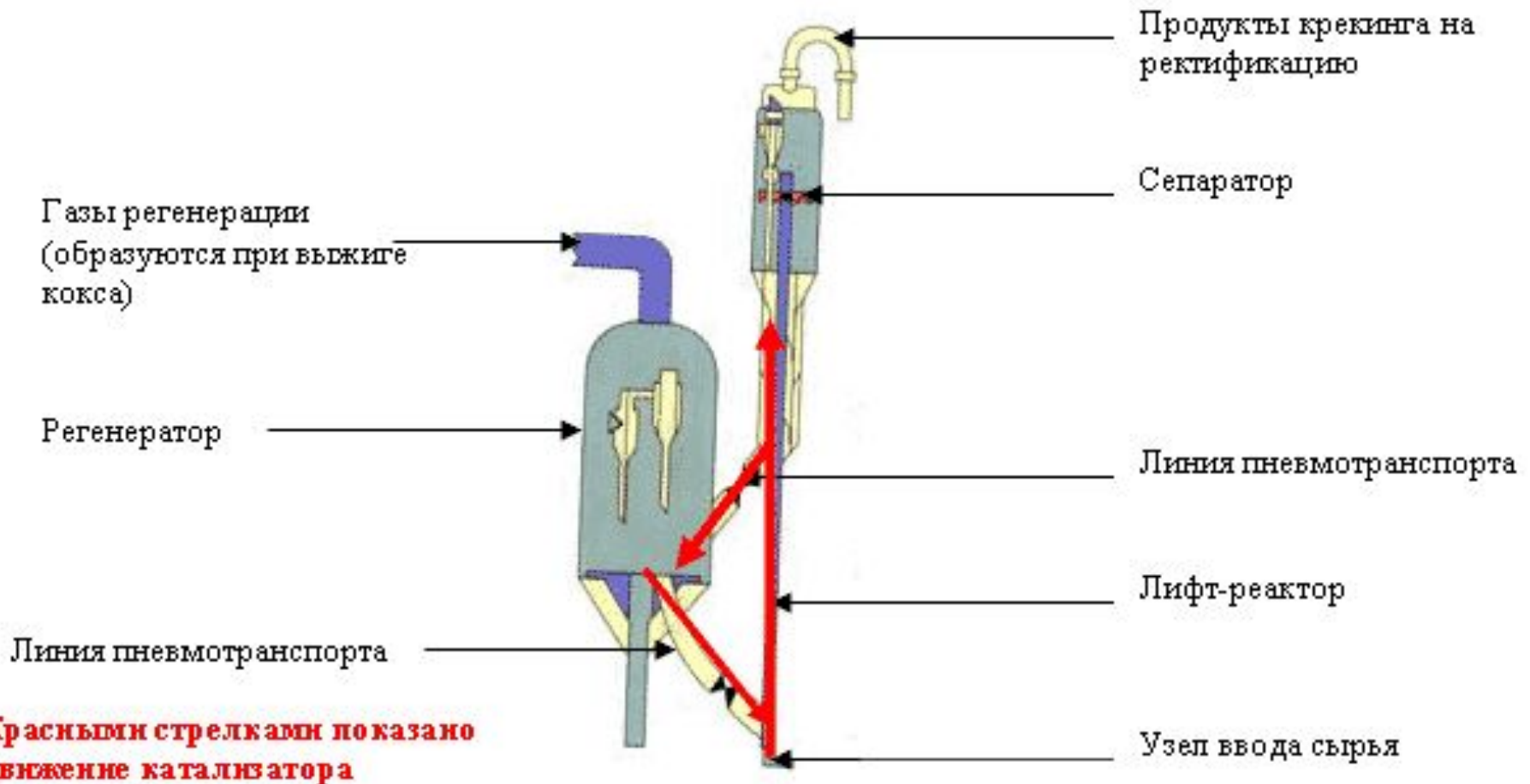
- **Гідроочищення** - процес хімічного перетворення речовин під впливом водню при високому тиску і температурі. Гідроочищення нафтових фракцій спрямована на зниження вмісту сірчистих сполук в товарних нафтопродуктах. Побічно відбувається насичення неграничних вуглеводнів, зниження вмісту смол, кисневмісних сполук, а також гідрокрекінг молекул вуглеводнів. Найбільш поширений процес нафтопереробки. Гідроочищенню піддаються такі фракції нафти :

- 1 . Бензинові фракції ;
- 2 . Гасові фракції ;
- 3 . Дизельне паливо;
- 4 . Вакуумний газойль ;
- 5 . Фракції масел.

Каталітичний крекінг

- **Каталітичний крекінг** - крекінг вуглеводнів під дією каталізатора (в його ролі виступають алюмосилікати - суміш Al_2O_3 і SiO_2) з метою підвищити октанове число та отримання компонента високооктанового бензину, легкого газойлю і ненасичених жирних газів.
- Бензин каталітичного крекінгу більш високої якості.

Схема блоку установки каталітичного крекінгу

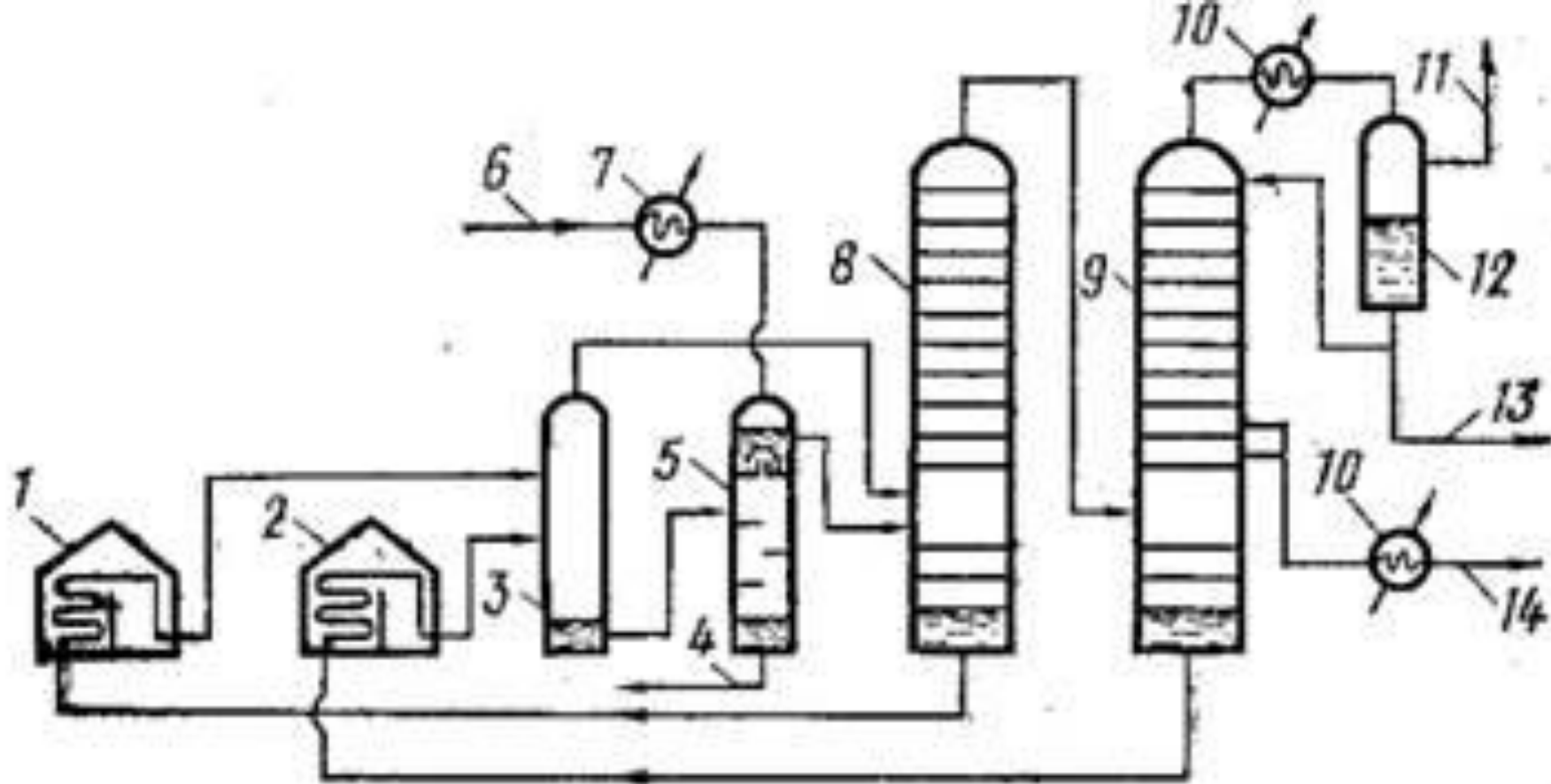

Термічний крекінг

Термічний крекінг — високотемпературна переробка нафти та її фракцій з метою отримання, як правило, продуктів з меншою молекулярною масою — легких моторних і котельних палив, неграничних вуглеводнів, високоароматизованої сировини, нафтового коксу.

Макет установки для проведения крекингу.

1 - піч легкого крекінгу; 2 - піч важкого крекінгу, 3 - реакційна камера,
 4 - гудрон, 5 - вторинний випарник; 6 - сировина;
 7 - теплообмінник; 8 - перша РК; 9 - друга РК; 10 - холодильник;
 11 - жирний крекінг-газ; 12 - газосепаратор; 13 - нестабільний бензин;
 14-дизельне паливо.

Схема блоку установки термічного крекінгу

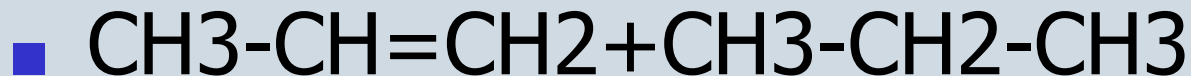
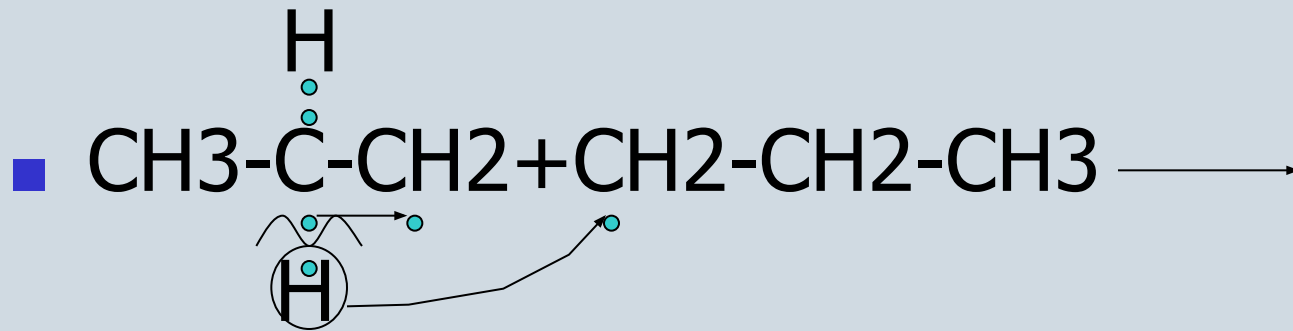
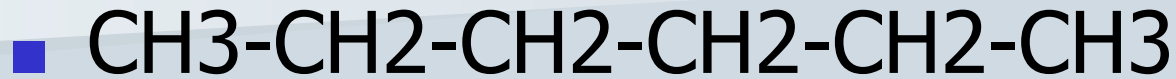

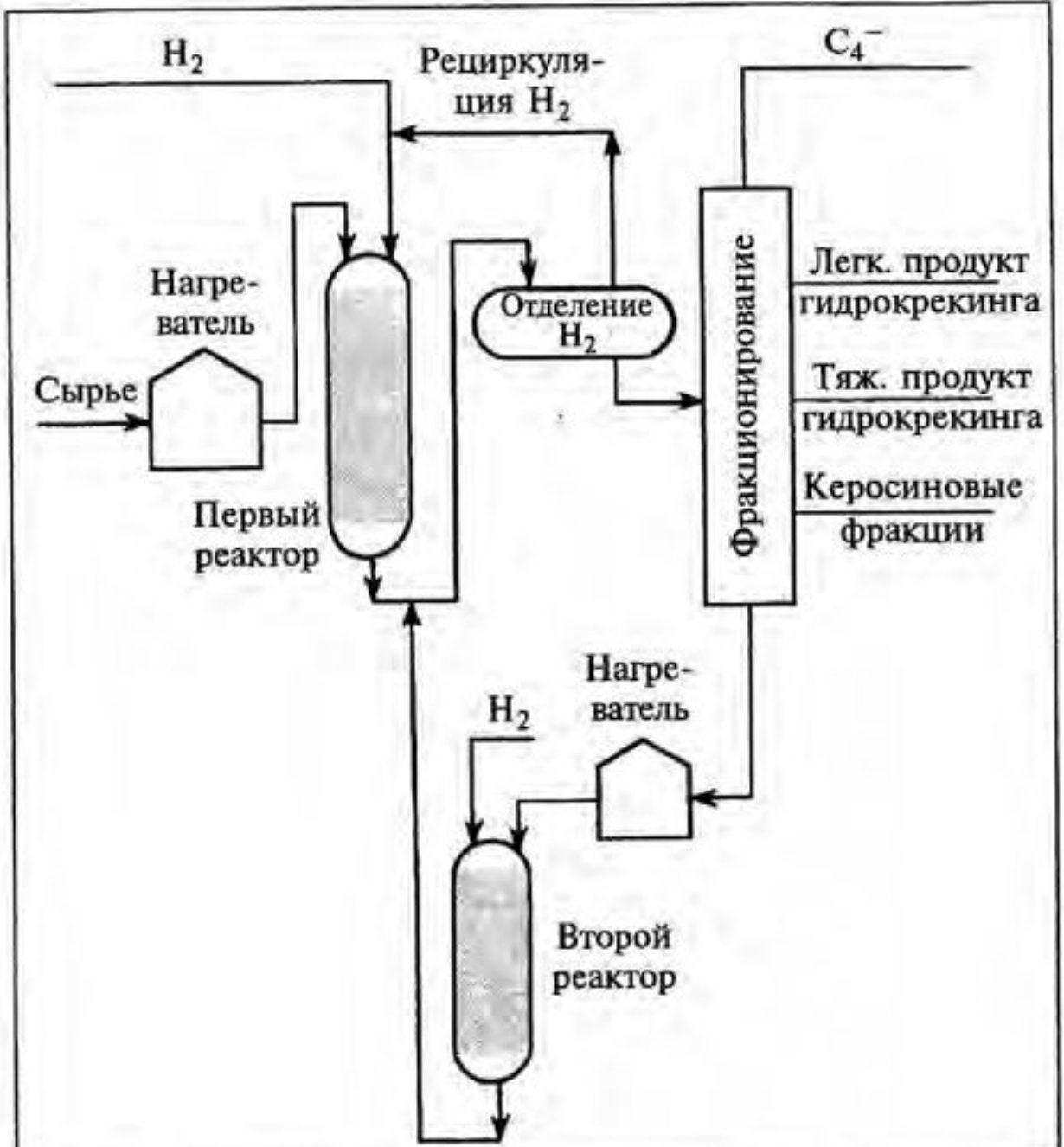
Гідрокрекінг

- **Гідрокрекінг** - це процес перетворення пароподібній нафти в бензин і реактивне паливо під дією водню при високому тиску, підвищеній температурі й наявності каталізатора (на основі вольфраму, нікелю або платини).

Крекінг вуглеводню на прикладі гексану:

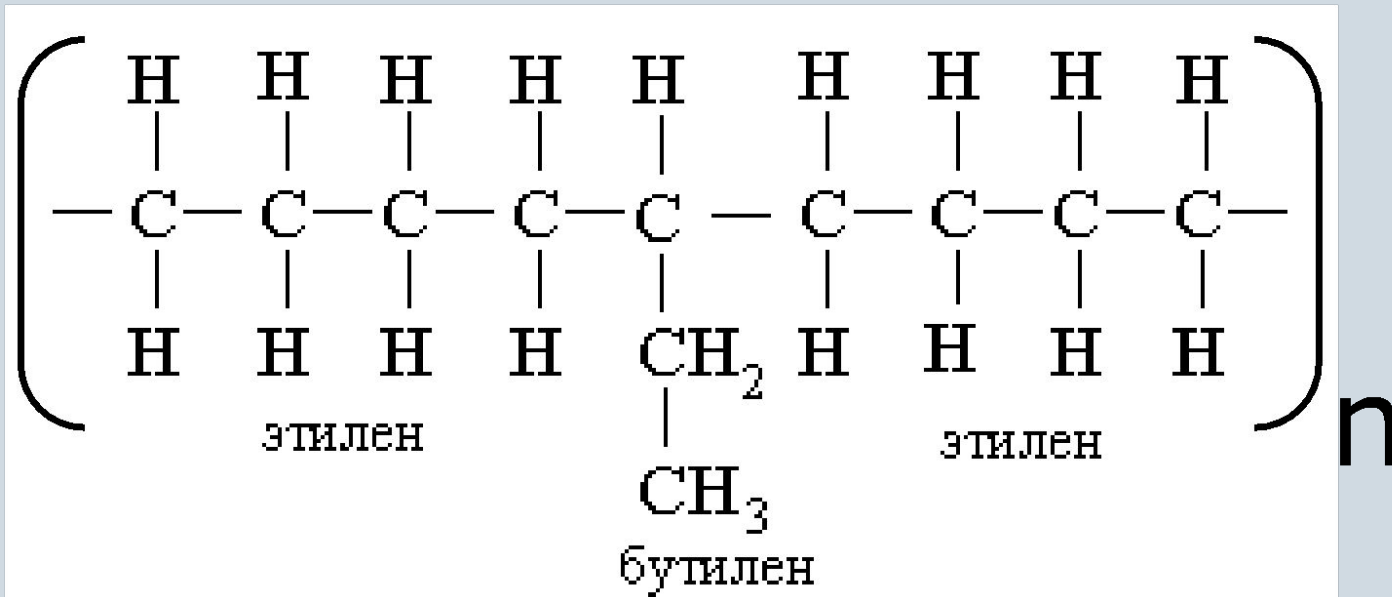
Установка для гидрокрекинга

Інші процеси переробки нафти

- Решта процесів використовуються для виробництва і підвищення октанового числа бензину.
- До них відносяться:
  - полімеризація,**
  - алкілування,**
  - ізомеризація.**

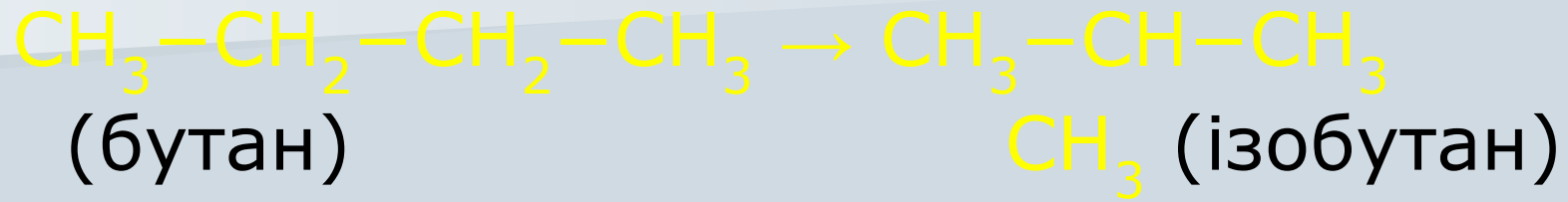
Полімеризація

- Полімеризація етилену (або пропілену) і бутилена дає рідкий продукт, який кипить в тих же межах, що і бензин, і має октанове число від 80 до 82:

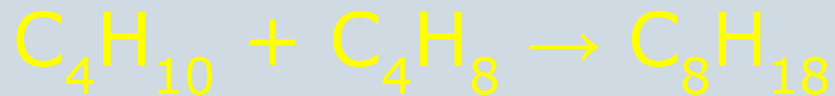
Ізомеризація.

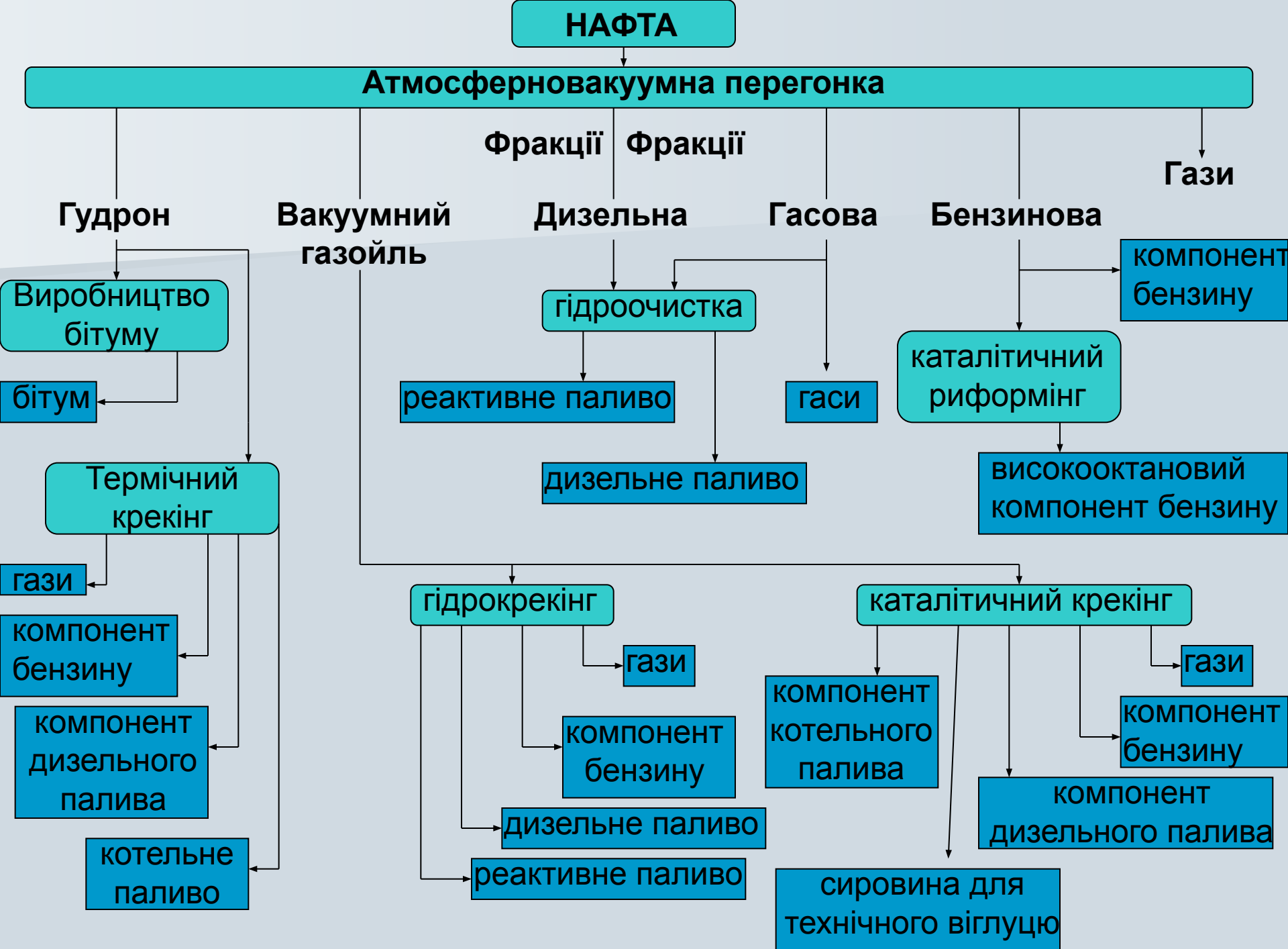
Це процес перетворення алканів лінійної будови в розгалужені під дією каталізатора (AlCl₃):

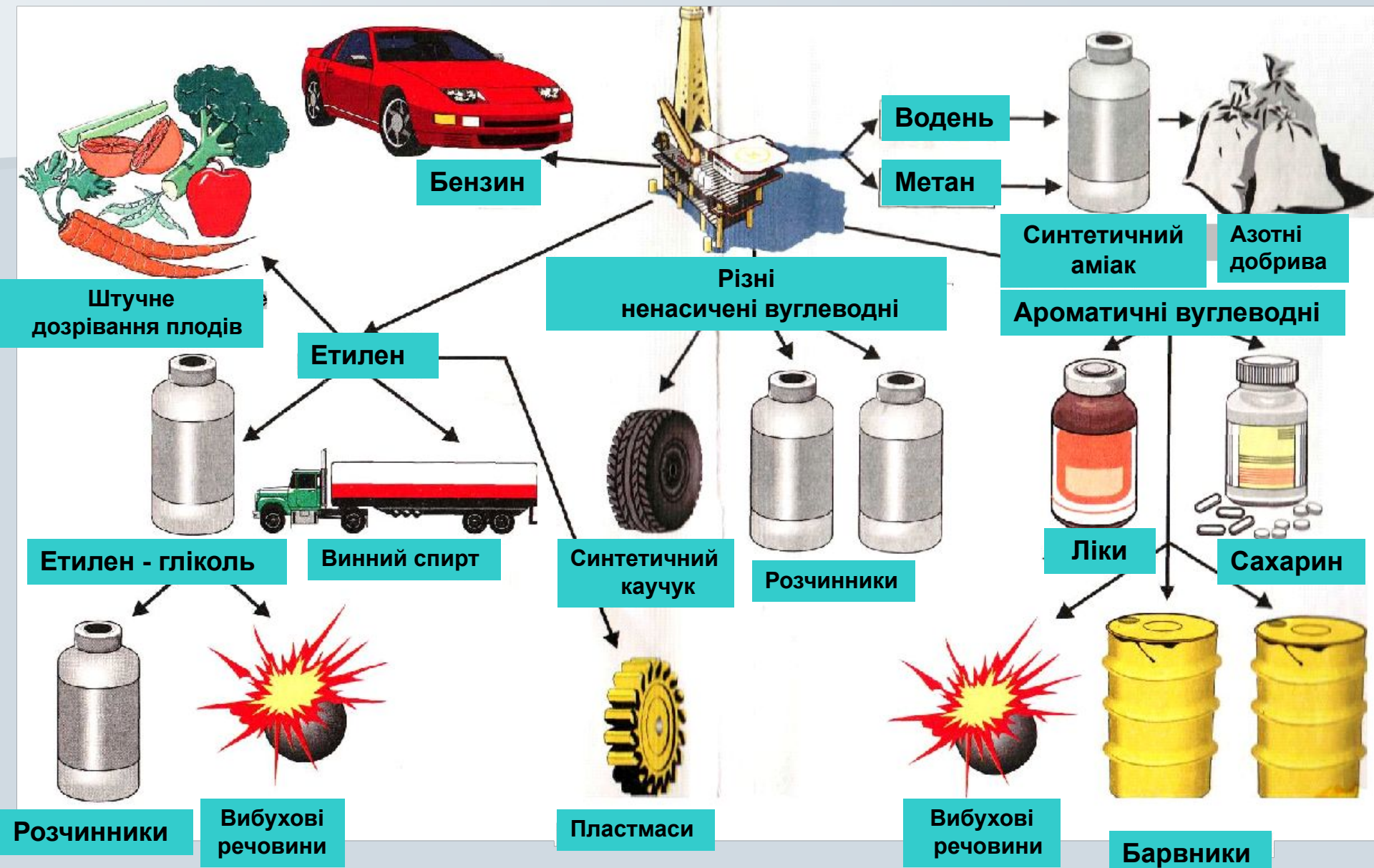
Алкілування.

У цьому процесі ізобутан і ізобутилен реагують під дією каталізаторів (H₂SO₄ або HF) з утворенням ізооктана:

Найважливіші продукти, одержувані при переробці нафти

Нафта в Україні

- На території України поклади нафти є у Передкарпатті, у Дніпровсько-Донецькій областях та на шельфі Чорного і Азовського морів.
- Станом на кінець ХХст. початкові потенційні ресурси нафти України оцінювалися в 1,33 млрд т, а газового конденсату — 376,2 млн Україна лише на 10-12% забезпечена нафтою власного виробництва.

Список використаної літератури :

1. В.М. Муравйов. Супутник нафтовика. -М.: Надра, 1977. - 304 с.
2. А.І. Жуков, Б.С. Чернов, М. Н. Базлов. Експлуатація нафтових родовищ. -М.: Гостоптехіздат, 1961. - 494 с.
3. <http://www.itek.ru>
4. <http://www.ngv.ru>
5. <http://www.mnr.gov.ru>
6. <http://www.oil-industry.ru>
7. <http://www.wikipedia.org>